חרש, חרש, חריש

המשך הכתבה מעמוד 10

בין כל השערוריות בפרשה עתירת־שערוריות זו בולטת השערוריה הקשורה בהתנהגותו של היועץ המישפטי לממשלה, יוסף חריש.

כאשר שמעו סניגוריו של בלס מפיו בפעם הראשונה על פרשת התרומות למערך וקניית יחד, נדהמו וסירבו להאמין. הם חשבו כי בלס מוכר להם סיפורי־בדים. אולם ככל שהתעמקו בראיות, השתכנעו שהדבר נכון.

כשהם מזועזעים מן הגילויים, הם פנו אל עורך־הדין הכל־יכול, אמנון גולדנברג, שהוא ידידו של חריש, ושאלו לעצתו. גולדנברג הציע להם להיפגש עם חריש, ואף סידר את הפגישה.

הפגישה נערכה ביום ה־15 באוקטובר 1986. היתה זאת פגישה סורמאלית, רבת־משתתפים.

ממצידו של בלס השתתפו עורכי־הדין יעקב ויינרוט ועוזרו, עורך־הדין נבות תל־צור, עורכי־הדין יהודה ויינשטיין ויקיר שניצר, והמתמחה רוני ברגמן.

לפי בקשת הסניגורים, השתתף בפגישה, נוסף על חריש עצמו, גם פרקליט־המדינה יונה בלטמן.

הסניגורים הסבירו לחריש את פרשת התרומות. „בלס טוען שהוא נסחט," אמרו, אך היו מוכנים גם להניח שהיתה כאן פרשה של שוחד. כך או כך זהו מעשה פלילי חמור.

„אנחנו מקווים שזה לא נכון," אמרו, „אך אם זה נכון, נשמט הבסיס המוסרי מתחת לתביעה."

הצעת הסניגורים: לבלס תינתן חסינות, והוא יופיע כעד־מדינה נגד ראשי־המדינה, החשודים בסחיטה־או־שוחד. כאפשרות שניה דיברו על עיסקת־טיעון, כאשר האישום נגד בלס יופחת, תמורת עדותו בפרשת התרומות.

בלטמן לא היה מוכן לכך. „אלה הן שתי פרשות שונות," אמר. „אני לא מוכן לתת חסינות בפרשה אחת תמורת עדות בפרשה אחרת." הוא הסתמך על פסק־דין של השופט העליון משה בייסקי, שנתן בתביעה על עירבוב שתי פרשות.

ויינרוט אמר שאין הדבר דומה. אומנם אין לתת חסינות לרוצח כדי שיעיד בפרשה של גניבה, אבל כאן המצב הפוך: עניין התרומות חמור טיעון, היה סירוש הדבר בסועל השתקת העניין כולו. שהרי רק מטורף היה בנסיבות אלה מעלה את העניין הישמית.

כזה היה המצב כאשר פקעה סבלנותו של בלס בבית־המעצר, והוא העביר את המידע על עיסקת־התרומות לעיתונאי שאול אברון מחדשות.

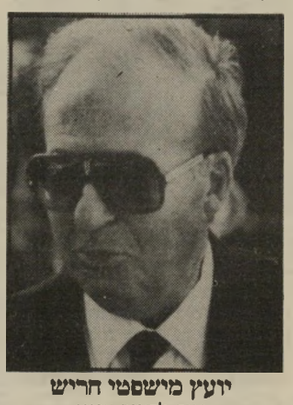

יועץ מישפטי חריש
איך לסגור עניין

מר בלטמן, ואנכי הפכנו והפכנו בזכרוננו ובמכתבכם מיום 16.10.86, שנשלח אלי בעקבות הפגישה, ולא מצאנו כי כל עיקרה של הפנייה נעוץ היה בעיסקת טיעון.

קטע ממיכתבו של חריש לוויינרוט
„הפכנו והפכנו בזיכרוננו..."

פרקליט ויינרוט ואיזאבל בלס
עד־מדינה תמורת חסינות

לאיד־ערוך מן האישום של בלס, שהוא בסך הכל עניין של הוצאת ביטחונות. הציע ויינרוט בשלב־ביניים: „קחו את האיש, חקרו אותו, ולפי התוצאות נגבש את היקף עיסקת־הטיעון."

למחרת היום כתב ויינרוט מיכתב לחריש, ובו הזכיר את הפגישה. „כפי שסוכם אתמול, כדבר מובן מאליו, כל החומר שנמסר לעיונך ולטיפולך נמסר בסודיות מוחלטת, ומבלי שיעשה בו שימוש כלשהו בצורה כלשהי, אלא אם כן תחליטו שיש מקום לקבל את בקשתו של מר בלס."

והנה פלא: לא באה תשובה כלל. בלס לא הזמן ליועץ ולא נחקר כלל על פרשת התרומות.

כעבור שלושה חודשים, ב־29 בינואר השנה, כתב ויינרוט תיזכורת לחריש. הוא הודיע לו שהצטברו אצלו ראיות נוספות בפרשה, והציע לשחרר את בלס מן המעצר ולדחות את מישפטו, כדי לברוק את הדברים.

לתדהמתו קיבל תשובה מידי חריש, שנשאה את התאריך 29 בינואר 1987.

חריש פשוט הכחיש את הכל.

„מר בלטמן ואנוכי הפכנו והפכנו בזיכרוננו, ובמיכתביכם מיום 16.10.86, שנשלח אליי בעיקבות הפגישה, ולא מצאנו כי כל עיקרה של הפנייה נעוץ היה בעיסקת־טיעון."

חריש הציע שבלס יעלה את הדברים במישפט, או יגיש תלונה למישטרה.

זאת היתה הצעה מדהימה. שהרי אילו עשה בלס כך, היה מפליל את עצמו בעבירה חמורה של מתן שוחד. מכיוון שלא הובטחה לו שום חסינות, ולא הוצעה לו שום עיסקת־

עד מדינה — על מה?

על מה היה דויד בלס יכול לשמש כעד־המדינה? על מה היה היועץ־המישפטי צריך לפתוח בחקירה?

אם גירסת בלס נכונה, הרי שהוא נתן לאנשי מיפלגת־העבודה כספים כדי שהמיפלגה תגיע לשילטון, ואז יזכו במעמד ובסמכויות שיאפשרו להם לגרום לכך שדויד בלס יקבל תמורה בצורה של רכישת מניות הסנה, שהוחזקו על־ידו.

על־פי חוק העונשין, תש־ל"ז־1977, עובד־הציבור מוגדר „רבות עובד של תאגיד המספק שירות לציבור", ו־יתכן כי מיפלגה נכנסת להגדרתו של החוק.

איך שלא יהיה, הואיל ו־בלס היה אמור לקבל את התמורה אחרי הבחירות, ו־אחרי שהאנשים זכו במעמד ובסמכות, אין ספק כי המדובר ב„עובד־ציבור".

סעיף 290 לחוק העונשין קובע כי „עובד־הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו – דינו מאסר שבע שנים."

בתי־המישפט הרחיבו את המונח „בעד פעולה הקשורה בתפקידו."

כן קובע סעיף 293 (3) לחוק העונשין, כי לגבי שוחד אין זה משנה „אם היה בעד פעולה מסויימת, או כדי ל־הטות למשוא־פנים בדרך־כלל."

סעיף 293 (4) קובע כי אין זה משנה לגבי שוחד „אם היה בעד פעולה של הלוקח עצמו, או בעד השפעתו על פעולת אדם אחר."

אם נכונה גירסת בלס, שנאמר לו כי אם לא יתרום את התרומות יועמד כל חובו לפירעון מיידי, הרי שהעבירה היא עבירה של סחיטה באיומים. על־פי סעיף 428 לחוק העונשין הקובע כי „המאיים על אדם 'בכתב, בעל־פה או בהתנהגות ב־פגיעה שלא כדין בגופו או בגוף אדם אחר, ברחובות, ברכושם, בפרנסתם דינו – מאסר תשע שנים."

חברת העובדים היא תאגיד, ולכן מנהל־העסקים של התאגיד חייב לשקול אך ורק את טובתו של התאגיד. אם מנהל כזה אמור היה לקנות את המניות של בלס בהסנה בסכום שעלה על שערם בשוק, ושנקבע לפי טובת המערך, נעברה עבירה של „הפרת אמונים בתאגיד", על־פי סעיף 425 לחוק העונשין.

להגן על חיי בלס

השבוע, כאשר בא עורך־הדין יקיר שניצר, אחד מפרקליטיו של דויד בלס, לבקר אותו בבית־המעצר ברמלה לשם התייעצות שיגרתית, נדהם להיווכח ששוטר נוכח בחדר.

„אלה ההוראות שלי!" אמר השוטר, וסירב לצאת.

שניצר עמד על זכותו החוקית להיפגש עם לקוחו ביחידות. הוא הופנה אל האחראית.

זו הסבירה לו שהשמירה נועדה להגן על חייו של בלס. הסיבה: בגלל בלס הוחמרו התנאים של כל העצירים. על־פי הוראה מגבוה, ויש חשש שהעצירים הנפגעים ירצו להתנקם בו.

לבסוף הוצא השוטר, והפרקליט יכול היה לשוחח עם לקוחו.

חוט לבן בנעליים

יעקב ויינרוט, סניגורו של דויד בלס, היה שקוע בחקירת עד־התביעה חיים יוליש, כאשר נגע מבטו בנעליו של העד. היו בהן תפרים בחוט לבן גס.

במוחו ניצנצה מחשבה: אני כבר ראיתי נעליים כאלה באיזשהו מקום!

ויינרוט, עורך־דין דתי חובש־כיפה, אימץ את זיכרונו, ואז, באורח פלא, נזכר: הוא ראה נעליים כאלה באולמו של בנק גדול ברחוב באנהוף („תחנת הרכבת"). רחוב הבנקים הגדולים בציריך.

מכיוון שוויינרוט זכר את המועד שבו ביקר בציריך, שלח את אנשיו לחקור אם יוליש היה אז בשווייץ. זה לא היה קל. בדרכונו של יוליש לא היה רשום שביקר בציריך, אלא שביקר באי רודוס. ויינרוט בירר שאפשר לטוס מרודוס לציריך מבלי שהדבר ייחתם בדרכון.

יוליש, איש קיבוץ חמדיה, מנכל חברת אש־ת־השקעות של התק"ם, שניהל את עיסקי־המיליונים עם בלס, היה אומלל על דוכן־העדים. הוא לא זכר מה עשה בציריך, ואם היה שם בכלל.

ויינרוט, גבר אדום־שיער כשמו (ויין־רוט – „אדום כיין"), ביקש להוכיח כי הכסף שנתנה התק"ם לבלס, כדי לשחק בהם בשוק האפור ובעיסקי־מטבעות, באו מחברת־הקש של בנק הפועלים בשווייץ.

תמרורים

שוטר ושופט

נתמנה ◆ למבקר־המדינה הרבעי, **יעקב מלץ**, 62, שופט מחוזי, שהגיע לכס־המישפט אחר תקופת שרות קצרה כקצין־חקירות במישטרת־ישראל ו־27 שנים פרקטיקה פרטית כעורך־דין. מלץ, יליד פולין, שעלה ארצה בגיל שנה וחצי וגדל בחיפה, נשוי למארגנת־תערוכות, אב לשתי בנות וסב לשיבעה נכדים.

● ● ●

מלח ומורה

נפטר ◆ משטף־דם במוח, במינכן שבגרמניה, בגיל 64, **אליסטר מקלין**, סופר ממוצא סקוטי, שרובם של 28 ספריו (ביניהם: תותחי נבארון, הנשרים נחתו עם שחר) הפכו לרבי־מכר עולמיים וגם עובדו לסירטי־קופה. מקלין, שחי ב־30 השנים האחרונות בשווייץ, כדי להימנע מתשלום מס־ההכנסה הבריטי הקטלני על תמלוגי המיליונים שלו, החל את דרכו כמלח בצי־המילחמה וכמורה לאנגלית, לפני שמצא את ייעודו האמיתי בחיים.

● ● ●

פסנתרן ויהלומן

נפטר ◆ מאנמיה (חוסר־דם), כ־תוצאה אפשרית מדיאטת אבטיחים (ר־לדעת אחרים, ממחלת האיידס) בעייר־רת־הנופש פאם־ספרינגס שבקליפורניה, בגיל 67, **ולאדימיר ואלנטינו ליבראצ'ה**, פסנתרן־בדרן, שנודע רק בשם מישפחתו, או בקיצורו („לי"). ליבראצ'ה הרוויח עד חמישה מיליון דולר לשנה בזכות מופעי־הראווה שלו, שכללו פסנתר מזכוכית, נברשות־ברולח מרבות ניצוצות־אור ותילבושת יוצאת־דופן כחליפה אדומה ועטורה נוצות, שוורה יהלומים בשווי של 300 אלף דולר.

● ● ●

רומני ואמריקאי

נפטר ◆ מהתקף־לב, בקסקייס, עיירת־חוף פורטוגלית, בגיל 72, **וא־לרייאן טריפה**, מי שהיה, עד לפני שלוש שנים, הארכי־הגמון של הכנסיה הרומנית האורתודוכסית בארצות־הברית, ממנה גורש על־ידי שילטונות ההגירה האמריקאיים על שהסתיר את חלקו ברדיפות יהודים ברומניה של מילחמת־העולם השניה. טריפה, שאת הסגרתו לישראל, כדי להעמידו למישפט לפי חוק עשיית הדין בנאצים וב־עוזריהם, שקלה הממשלה בשעתו, היה אחד מראשי מישמר הברזל הרומני הפאשיסטי, שנודע בדרשותיו המטיפות לרצח יהודים.

● ● ●

רופא רודף שלום

נפטר ◆ בירושלים, בגיל 87, **ד"ר שימעון שרשבסקי**, יוצא גרמניה ומוותיקי הרופאים בעירה (בה ניהל משך שנים מכון־רנטגן בבית־חולים מקומי). שרשבסקי היה (יחד עם הפרופסורים הנודעים של האוניברסיטה העברית מרטין בובר ועקיבא ארנסט סימון) ממייסדי אגודת איחוד של שנות טרם־המדינה, אשר ביקשה לשפר את ההבנה בין יהודים וערבים, ועורך בטאונה, נר.

● ● ●

חייל ודייג

נפטר ◆ בג'סר אל־זרקא שבקירבת בנימינה, בגיל 119, **דיב עלי ג'רבאן**, אב ל־20 ילדים (שאת האחרון בהם הוליד בגיל 92), סב ליותר מ־200 נכדים, 800 נינים וכמה מאות חימשים. ג'ורבאן, דייג חובב, ששירת בצבא התורכי של סוף המאה ה־19, ייחס את אריכות־ימיו להקפדתו שלא לעשן, שלא לשתות ולהרבות בהליכה ובפעילות גופנית. כמעט עד יומו האחרון צעד ג'ורבאן את מרחק שני הקילומטרים מביתו לשפת־הים, כדי לשחות בו שעה קלה.